CZU: 347.457:347.921:347.951 **https://doi.org/10.59295/sum3(193)2026_07**

GARANȚIILE PROCESUALE CIVILE ALE PĂRȚILOR ÎN PROCEDURA ÎN ORDONANȚĂ

Vasile CREȚU,
Ilona JOSANU,
Universitatea de Stat din Moldova

În acest articol, autorii oferă o analiză a garanțiilor procesuale civile ale părților în procedura în ordonanță – creditor și debitor, având obiectivul de a evidenția principalele garanții procesuale civile ale părților oferite de legislația procesuală civilă actuală în cadrul procedurii în ordonanță. Autorii evidențiază că garanțiile procesuale civile nu doar servesc intereselor legitime ale părților, ci sunt și mijloace și instrumente legale ce au menirea de a contribui la efectuarea justiției în mod echitabil, precum și de a asigura o apărare eficientă a drepturilor și intereselor legitime ale părților în procedura în ordonanță. Urmare a analizei cadrului normativ aplicabil și a jurisprudenței în domeniu, autorii evidențiază necesitatea asigurării garanțiilor procesuale civile echitabile și adecvate pentru ambele părți în procedura în ordonanță, fapt pentru care sunt necesare modificări și completări la legislația procesuală civilă, propunând, în acest sens, unele amendamente la Capitolul XXXV din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova – Procedura în ordonanță (procedura simplificată).

Cuvinte-cheie: *creditor, debitor, garanţii procesuale civile, instanţa de judecată, procedura în ordonanţă, judecător, ordonanţă judecătorească.*

THE CIVIL PROCEDURAL GUARANTEES OF THE PARTIES IN THE WRIT PROCEEDINGS

In this article the authors analyse the civil procedural guarantees of the parties in the writ proceedings – creditor and debtor. The authors follow the goal to outline the main civil procedural guarantees of the parties in the writ proceedings and emphasize that these guarantees not only serve the legitimate interest of the parties but also represent legal means and tools which contribute to fair justice as well to efficient defence of rights and legitimate interests of litigant parties during a court hearing. Stemming from applied analyses and synthesis of legal norms and domain related case law, the authors highlight the need to ensure fair and adequate civil procedural guarantees for both parties in the writ proceedings, emphasizing the need to amend and complete the acting regulatory provisions of the civil procedural legislation thus proposing amendments to Chapter XXXV of the Civil procedure code of the Republic of Moldova – the Writ Proceedings.

Keywords: *civil procedural guarantees, Court, creditor, debtor, writ proceedings, judge, writ.*

Introducere

Garanţiile procesuale ale părţilor sunt acele mijloace şi instrumente, consacrate de către legiuitor, care au menirea de a contribui la înfăptuirea justiţiei, precum şi la realizarea şi apărarea efectivă a drepturilor şi intereselor legitime ale justiţiabililor. Pentru ca garanțiile procesuale să producă efect, acestea trebuie să îmbrace o formă juridică, altfel, spus, să fie consfințite de lege, dar și să fie eficiente, eficiența fiind o noțiune cu caracter subiectiv ce reflectă nivelul corespunderii rezultatului procesului civil așteptărilor părților în proces. Afirmăm că garanțiile procesuale civile ale părților trebuie să fie valabil prezente în orice tip de proceduri judiciare civile, inclusiv în procedura în ordonanță – o procedură simplificată față de procedura contencioasă generală, și care se realizează, de regulă, în absența părților.

Rezultate și discuții

Reglementările actuale ale legislației procesuale civile a Republicii Moldova oferă părților în procedura în ordonanță – creditorului și debitorului, un șir de garanții procesuale civile – acestea conținându-se nu doar în normele din Capitolul XXXV al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova, intitulat Procedura în ordonanță (procedura simplificată), dar și în alte capitole ale respectivului act normativ.

Examinarea cauzelor în procedura în ordonanță face excepție de la principiul general recunoscut în procedura civilă – cel al publicității, consfințit de art. 14 al Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice [6], art. 6 §1 al Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale [4], art. 117 al Constituției Republicii Moldova [3], art. 23 al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova [2], art. 10 al Legii nr. 514 din 06.07.1995 privind organizarea judecătorească [5], or, publicitatea ordonanței judecătorești se manifestă doar odată cu publicarea ei pe site-ul instanței de judecată, când ea devine publică, examinarea în fond a cauzei fiind efectuată unipersonal de către judecător, fără citarea părţilor pentru explicaţii, fără dezbateri judiciare şi fără întocmire de proces-verbal.

Anume datorită acestei particularități procedurale a examinării cauzelor în procedura în ordonanță, considerăm de importanță crucială asigurarea examinării corecte, imparțiale și independente a cauzelor civile în procedura în ordonanță, în acest sens fiind de o importanță deosebită asigurarea garanțiilor procesuale juste și adecvate pentru ambele părți – atât pentru creditor, cât și pentru debitor.

Subliniem necesitatea asigurării egalității în drepturi procedurale ale părților în procedura în ordonanță: art. 22 al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova stabilește egalitatea în faţa legii şi a justiţiei şi înfăptuirea justiţiei în cauzele civile pe principiul egalităţii tuturor persoanelor, independent de cetăţenie, rasă, naţionalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenenţă politică, avere, origine socială, serviciu, domiciliu, loc de naştere, precum şi al egalităţii tuturor organizaţiilor, indiferent de tipul de proprietate şi forma de organizare juridică, subordonare, sediu şi de alte circumstanţe. Pornind de la principiul egalității tuturor persoanelor în fața legii și a justiției, este inacceptabilă acordarea unor avantaje procedurale uneia sau alteia dintre părți în procedura în ordonanță, cu excepția anumitor cazuri care au fost stabilite de legiuitor din considerente întemeiate și prin prisma necesității rezonabile de acordare a acestora.

Deși interesele creditorului și debitorului în procedura în ordonanță sunt opuse, legislația procesuală civilă a Republicii Moldova trebuie să le ofere acestora posibilități procedurale egale în vederea asigurării apărării drepturilor subiective civile și atingerii intereselor legitime urmărite. Cu atât mai mult că în procedura în ordonanță sunt prezente, mai mult ca în orice altă procedură civilă, prezumpțiile, considerate, la fel, garanții procesuale: prezumpția că creditorul este titularul dreptului subiectiv civil încălcat, iar debitorul are o obligație valabilă și scadentă față de creditor, prezumpția că documentele prezentate de către creditor sunt depline și veridice, prezumpția că debitorul nu a executat obligația sa față de creditor, prezumpția că debitorul nu contestă sau nu poate contesta valabil pretenția creditorului, toate acestea creându-i judecătorului convingerea că pretenția creditorului poate și trebuie să fie pusă în executare, deci, prin urmare, judecătorul eliberând ordonanța judecătorească, care, totodată, constituie și titlu executoriu și este de executare imediată.

Una din principalele garanții procesuale ale creditorului în procedura în ordonanță este faptul că procedura în ordonanță este una de alternativă procedurii contencioase generale, dreptul de a alege modul de apărare a drepturilor sale subiective aparținând exclusiv creditorului, care poate opta pentru procedura contencioasă generală sau pentru procedura în ordonanță. Considerăm, totuși, că această alegere depinde de faptul dacă creditorul deține sau nu, documente scrise, certe, veridice, care confirmă exigibilitatea și certitudinea pretenției sale, conținutul scris al cărora este în măsură să-i creeze judecătorului convingerea fermă privind: (i) legalitatea pretenției creditorului, (ii) temeinicia pretenției creditorului și (iii) incontestabilitatea pretenției din partea debitorului.

Examinarea pretenției creditorului în procedura în ordonanță în ordine procesuală civilă simplificată și accelerată, la fel este o garanție procesuală oferită de către legiuitor creditorului. Indicăm aici că, în procedura în ordonanță, examinarea pretenției creditorului:

(i) se efectuează în ordinea procesuală strictă prevăzută de normele Capitolului XXXV al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova;

(ii) prezența redusă a manifestării principiului contradictorialității în procedura în ordonanță, care este limitată doar la schimbul de documente între părți, cu excepția cazului prevăzut la art. 352 alin. (5) din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, conform căruia instanța de judecată este în drept – însă nu și obligată – să citeze debitorul și creditorul în ședința de judecată pentru a se expune cu privire la obiecțiile formulate;

(iii) efectuarea actelor de procedură doar în forma scrisă (unica excepție este prevăzută la art. 352 alin. (5) al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova, care prevede că în cazul în care instanța de judecată a citat debitorul și creditorul în ședința de judecată pentru a se expune cu privire la obiecțiile formulate, se va întocmi un proces-verbal și se va înregistra audio ședința de judecată, în condiţiile prevăzute de Codul de procedură civilă al Republicii Moldova;

(iv) examinarea cauzei în termeni rapizi – obligația judecătorului de a examina în fond cauza și de a elibera ordonanța judecătorească în termen de 5 zile de la data depunerii cererii în judecată (art. 350 alin. (2) al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova);

(v) posibilitatea contestării ordonanței judecătorești în ordinea revizuirii (art. 446 alin. (1) al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova); (vi) aplicabilitatea față de ordonanța judecătorească a regulilor de executare prevăzute de Codul de executare al Republicii Moldova.

Însăși cerințele înaintate față de conținutul ordonanței judecătorești, prevăzute la art. 351 al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova, reprezintă o garanție procesuală importantă, or, indicarea tuturor acestor date este esențială pentru garantarea realizării corespunzătoare a drepturilor și intereselor legitime ale creditorului, respectiv, având importanță pentru punerea corectă în executare a ordonanței judecătorești sau pentru o eventuală examinare în revizuire. În acest context, susținem că reglementările din conținutul Capitolului XXXV al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova trebuie să fie completate cu un articol nou, privind explicarea ordonanței judecătorești, pe care-l propunem cu următorul conținut:

Articolul 351[1]. Explicarea ordonanței judecătorești

(1) Dacă sunt necesare explicaţii referitor la sensul, extinderea sau aplicarea dispozitivului ordonanței judecătoreşti sau dacă ordonanța judecătorească cuprinde dispoziţii contradictorii, instanţa emitentă, la cererea participanţilor la proces sau a executorului judecătoresc, dă explicaţii asupra dispozitivului ori omite dispoziţiile contradictorii fără a modifica cuprinsul ordonanței judecătoreşti.

(2) Explicarea ordonanței judecătoreşti este admisibilă dacă nu a fost executată şi nu a expirat termenul de executare silită.

(3) Explicarea ordonanței judecătoreşti se face de către judecător unipersonal, prin emiterea unei încheieri, fără şedinţă de judecată și fără de citarea participanţilor la proces.

În contextul analizei efectuate, menționăm că legiuitorul a avut grijă să prevadă garanții procesual-civile și pentru debitor în procedura în ordonanță, însă, acestea, conform reglementărilor procesual-civile actuale, încep să producă efecte juridice mult mai târziu, comparativ cu cele oferite creditorului, și anume de la primirea copiei de pe ordonanţa judecătorească, respectiv:

(i) la cererea debitorului, în cazul depunerii obiecţiilor peste termenul stabilit de lege, suspendarea executării ordonanţei judecătoreşti până la examinarea obiecţiilor, cu excepţia cazurilor în care legea interzice suspendarea, soluţionând concomitent chestiunea de restabilire a termenului pentru depunerea lor în condiţiile art. 116 (art. 352 alin. (3) al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova);

(ii) anularea ordonanței judecătorești, dacă obiecțiile debitorului sunt motivate și sunt însoțite de probe scrise relevante (art. 353 alin. (1) al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova);

(iii) dreptul debitorului de a ataca cu recurs încheierea de refuz de anulare a ordonanţei judecătoreşti (art. 353 alin. (4) al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova).

Conform prevederilor art. 352 alin. (1) și (2) al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova, după eliberarea ordonanţei judecătoreşti, judecătorul trimite debitorului, cel târziu a doua zi, copia de pe ordonanţă printr-o scrisoare recomandată cu recipisă. În decursul a 10 zile de la primirea copiei de pe ordonanţă, debitorul este în drept să înainteze instanţei care a eliberat ordonanţa, obiecţiile sale motivate împotriva pretenţiilor admise, anexând probele ce le confirmă. Potrivit art. 352 alin. (3) al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova, în cazul depunerii de către debitor a obiecţiilor peste termenul stabilit de lege, judecătorul este în drept, la cererea debitorului, să suspende executarea ordonanţei până la examinarea obiecţiilor, cu excepţia cazurilor în care legea interzice suspendarea, soluţionând concomitent chestiunea de restabilire a termenului pentru depunerea lor în condiţiile art.116 al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova. Repunerea în termen se va face de către judecător în cazul constatării motivelor întemeiate pentru care debitorul a omis termenul stabilit la art. 352 alin. (2) al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova.

Posibilitatea procesuală oferită debitorului de a putea fi de repus în termenul de depunere a obiecțiilor împotriva pretențiilor creditorului admise de instanța de judecată, reprezintă o garanție procesuală civilă care contribuie la realizarea scopului de apărare a drepturilor debitorului în procedura în ordonanță, care, ținând cont de caracterul accelerat, operativ, al procedurii în ordonanță, trebuie să se realizeze în termeni proximi. Prin urmare, opinăm asupra necesității de a expune norma de la art. 352 alin. (3) al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova în următoarea redacție: *„(3) În cazul depunerii obiecţiilor peste termenul stabilit de lege, judecătorul este în drept, la cererea debitorului, să suspende executarea ordonanţei până la examinarea obiecţiilor, cu excepţia cazurilor în care legea interzice suspendarea, soluţionând concomitent chestiunea de restabilire a termenului pentru depunerea lor în condiţiile art.116. Cererea de repunere în termen se examinează de către judecător, prin încheiere, cel târziu în următoarea zi după depunere, fără participarea debitorului şi creditorului”*.

Atragem atenția că posibilitatea anulării ordonanței judecătorești îi este garantată debitorului doar în cazul prezentării de către acesta a obiecțiilor sale temeinic motivate împotriva pretenţiilor admise, anexând probele ce le confirmă (art. 352 alin. (2) al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova), și, întrucât conform art. 352 alin. (2) al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova, debitorul este în drept să înainteze obiecțiile sale împotriva pretențiilor admise ale creditorului, prin intermediul oricăror mijloace de comunicare ce asigură veridicitatea obiecţiilor şi primirea lor la timp de către instanţa de judecată, considerăm că judecătorul trebuie să aprecieze motivele de omitere a termenului de depunere a obiecțiilor din punct de vedere critic. Astfel, motivul omisiunii termenului de către debitor pentru depunerea obiecțiilor trebuie să fie analizat de către judecător în funcție de împrejurările concrete care l-au împiedicat pe debitor să expedieze instanței obiecțiile sale motivate cu privire la pretențiile satisfăcute ale creditorului (de ex., nu pur și simpla îmbolnăvire a debitorului, dar și imposibilitatea lui de a depune obiecțiile sale prin orice mijloc de comunicare și cu anexarea probelor scrise confirmative – de ex., prin email sau prin scrisoare simplă; plecarea debitorului în altă localitate fără acces la Internet/email și/sau la servicii poștale; plecarea debitorului în deplasare de serviciu într-o țară cu diferențe mari ale fusului orar și fără acces la Internet/email sau la servicii poștale etc.).

Totodată, menționăm că odată cu depunerea cererii de repunere în termen pentru depunerea obiecțiilor, debitorul, în mod obligatoriu, trebuie să prezinte instanței de judecată și probele ce confirmă circumstanțele ce au condiționat imposibilitatea depunerii obiecțiilor în termenul stabilit la art. 352 alin. (2) al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova.

În acest context, opinăm că norma de la art. 352 alin. (5) al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova urmează să aibă următoarea redacție: *„(5) Instanța de judecată este în drept să citeze debitorul și creditorul în ședința de judecată pentru a se expune cu privire la obiecțiile formulate, precum și pentru expunerea debitorului asupra motivelor de omitere a termenului pentru depunerea obiecțiilor. În acest caz, se întocmește un proces-verbal și se înregistrează audio ședința de judecată, în condiţiile prezentului cod.”*

În aceeași ordine de idei, atragem atenția și asupra faptului că, în procedura în ordonanță, posibilitatea anulării ordonanței judecătorești, urmare a depunerii obiecțiilor motivate ale debitorului (art. 353 alin. (1) al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova), depinde de evaluarea faptului pe cât de motivate sunt obiecțiile, evaluare care se face conform intimei convingeri a judecătorului. Legea stabilește un singur caz expres ce are incidență asupra evaluării admisibilității obiecțiilor depuse de către debitor ca temei pentru anularea ordonanței – și anume ca acestea să se refere la fondul cauzei (art. 353 alin. (4) al Codului de procedură civilă al Republicii Moldova). Astfel că, în cazul admiterii obiecțiilor debitorului, are loc decăderea creditorului din dreptul său de a exercita, pe o cale mai rapidă și mai simplă, punerea în aplicare a drepturilor sale. Acest element de incertitudine, cu greu previzibil pentru creditor, sub aspect de evaluare mentală a faptelor invocate de către debitorul obligației, chiar dacă să admitem atragerea sfatului unui profesionist în domeniul dreptului, afectează securitatea raporturilor procesuale civile angajate în cazul intentării unei proceduri în ordonanță.

Subliniem că principiul securității raporturilor juridice constituie o normă de reper pentru întreaga activitate a judecătorului. Așa cum Curtea Europeană a Drepturilor Omului a explicat în hotărârea sa dată încă în anul 1979 în Cauza Marckx contra Belgiei, statuând că norma de drept intern trebuie să fie formulată su-

ficient sau destul de precis ca să permită persoanelor vizate să poată prevedea, la un nivel rezonabil, ţinând cont de circumstanţele concrete, consecinţele ce ar putea să decurgă dintr-un act determinat [1].

Raportată la anularea ordonanței judecătorești, situația este cu atât mai gravă când, datorită elementului de incertitudine, deseori titularii de drepturi cărora legea le oferă posibilitatea adresării pretenției în procedura simplificată – în ordonanță, aleg calea acțiunii civile din frica de a nu li se anula ulterior ordonanța judecătorească. Astfel, procedura în ordonanță, una din menirile căreia constă în accelerarea procesului civil, parcurgerea fazelor și etapelor acestuia cu mai multă lejeritate, poate duce, din contra, la tărăgănarea obținerii executării pretenției creditorului și la necesitatea, pentru creditor, de a parcurge, din punct de vedere procedural, un drum și mai lung, comparativ cu cazul dacă s-ar fi fost adresat, din start, în procedura contencioasă generală.

Respectarea corectă a tuturor acestor cerințe ale legislației procesuale civile cu privire la exercitarea drepturilor și obligațiilor părților în procedura în ordonanță, va contribui la asigurarea de garanții egale, juste și adecvate, ambelor părți în procedura în ordonanță – creditorului și debitorului.

Concluzii

Din analiza efectuată a legislației procesuale civile, concluzionăm că reglementările actuale ale procedurii în ordonanță necesită revizuire în ceea ce privește asigurarea de garanții procesuale suficiente și adecvate pentru ambele părți – creditor și debitor, fapt pentru care în legislația procesuală civilă a Republicii Moldova urmează să fie introduse modificări și completări – unele din care au fost prezentate supra, în conținutul acestui articol.

Bibliografie:

1. *Cauza Marckx contra Belgiei.* Disponibil: https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22001-57534%22]} [Accesat: 20.02.2026]
2. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225 din 30.05.2003. În: *Monitorul Oficial nr. 285-294 din 03.08.2018.*
3. Constituția Republicii Moldova nr. 1 din 29.07.1994. În: *Monitorul Oficial nr. 78 din 29.03.2016.*
4. Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale. Roma, 04.11.1950. Ratificată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 1298 din 24.07.1997. *În: Tratate internaţionale la care Republica Moldova este parte (1990-1998)*. Ediţie oficială. Vol. 1, Chişinău: Moldpres, 1998.
5. Legea nr. 514 din 06.07.1995 privind organizarea judecătorească. În: *Monitorul Oficial nr. 58 din 19.10.1995.*
6. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice. Adoptat prin Rezoluția Adunării Generale a ONU nr. 2200 A (XXI) din 16 decembrie 1966, art. 9 alin. 4. *În: Tratate internaționale la care Republica Moldova este parte*. Vol. I. Chișinău, 1998, pp. 30-50. ISBN 9975-73-022-1.

Date despre autori:

Vasile CREȚU, doctor în drept, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova.
ORCID: 0009-0006-4760-0961
E-mail: vasilecretu.md@gmail.com

Ilona JOSANU, doctor în drept, lector universitar, Universitatea de Stat din Moldova.
ORCID: 0009-0009-4682-6709
E-mail: ilonajosanu@yahoo.ca

Prezentat: 23.02.2026
Recenzat: 19.03.2026
Acceptat spre publicare: 20.05.2026